

TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

S P R E N D I M A S **IŠKELTI DRAUSMĖS BYLĄ** **TEISĖJAI R. A.**

2017 m. balandžio 14 d. Nr. 18 P-4
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, dalyvaujant Aurelijui Gutauskui (pirmininkas), Gintautui Būgai, Tomui Janeliūnui (pranešėjas) ir Antanui Šenavičiui, sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Aurelijai Pauliukaitei, Nacionalinės teismų administracijos patalpose išnaginėjusi Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos teikimą dėl drausmės bylos iškėlimo Klaipėdos miesto apylinkės teismo teisėjai R. A., susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė :

Nacionalinė teismų administracija persiuntė Teisėjų etikos ir drausmės komisijai (toliau – ir Komisija) nagrinėti Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos (toliau – ir pareiškėja) teikimą, kuriame prašoma įvertinti, ar Klaipėdos miesto apylinkės teismo teisėja R. A. nenusižengė Teisėjų etikos kodekso principams ir nepažeidė teisėjų etikai keliamų reikalavimų, nes nemokėjo vietinės rinkliavos mokesčio už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą Klaipėdos mieste.

Teikime pareiškėja nurodo, kad teisėja R. A. nemokėjo minėtos rinkliavos už 2010 m., o vėliau, anot Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos, netvarkingai mokant įmokas, susidarė 30,46 Eur rinkliavos skola už 2015 m. Ginčas tarp teisėjos R. A. ir Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos vyksta jau nuo 2011 metų, jį bandyta išspręsti bylinėjantis Klaipėdos apygardos administraciniame teisme ir Lietuvos vyriausiame administraciniame teisme: teisėja R. A. prašė Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos atleisti ją nuo rinkliavos už 2010 m., o vėliau, sulaukusi neigiamo sprendimo, apskundė jį Klaipėdos apygardos administraciniam teismui. Klaipėdos apygardos administracinis teismas 2011 m. spalio 28 d. sprendimu pareiškėjos skundą atmetė kaip nepagrįstą. Šį sprendimą R. A. apskundė Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2012 m. gegužės 3 d. nutartimi pareiškėjos apeliacinį skundą tenkino iš dalies, 2011 m. spalio 28 d. sprendimą panaikino ir bylą perdavė pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. 2012 m. rugpjūčio 27 d. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamento direktoriaus sprendimu vėl buvo atmetas R. A. prašymas dėl „nulinės metinės vietinės rinkliavos taikymo“. Šį sprendimą teisėja vėl prašė panaikinti Klaipėdos apygardos administracinio teismo, kuris tenkino prašymą iš dalies, tačiau Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, 2014 sausio 6 d. išnaginėjusi Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos apeliacinį skundą jį tenkino iš dalies ir Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2013 m. balandžio 9 d. sprendimą panaikino, t. y. paliko galioti 2012 m. rugpjūčio 27 d. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamento direktoriaus sprendimą, kuriuo teisėja nuo vietinės rinkliavos mokėjimo už 2010 m. neatleista.

Teisėjų etikos ir drausmės komisijai Klaipėdos miesto savivaldybės administracija nurodo, kad nors Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimas buvo galutinis ir neskundžiamas, R. A. ir toliau nemokėjo nustatyto mokesčio už 2010 m. Pareiškėja teigia, kad toks R. A. vengimas mokėti mokesčius, siekiant prisidengti priverstinio išieškojimo senaties terminu, yra nesuderinamas su teisėjo priesaika bei teisėjo elgesio (sąžiningumo ir pavyzdingumo) principais. Šiuo metu ginčas

nėra užbaigtas: UAB „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras“ 2016 m. gruodžio 15 d. kreipėsi į Klaipėdos apygardos administracinio teismą, prašydamas priteisti iš atsakovės R. A. 30,46 Eur nesumokėtą vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą už laikotarpį nuo 2015 m. (patikslinus skundą buvo nurodyta, kad pareiškėja skolinga už rinkliavos mokėjimus 14,66 Eur ir 8,86 Eur). Teismui taip pat buvo paaiškinta, kad skola susidarė iš esmės dėl neišspręsto ginčo, siekiančio 2010 m. rinkliavos mokesčius. Klaipėdos apygardos administracinio teismas atmetė pareiškėjo prašymą kaip nepagrįstą, argumentuodamas, be kita ko, ir ta aplinkybe, kad jau suėjęs 5 m. senaties terminas galimoms skoloms už 2010 m. Sprendimas buvo apskųstas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, ginčas nėra užbaigtas.

Klaipėdos miesto savivaldybės administracija Komisijos taip pat prašo įvertinti, ar administracinių teismų teisėjai, toleruodami teisėjos R. A. elgesį ir nepranešdami Komisijai, nepažeidė Teisėjų etikos kodekso reikalavimų.

Teisėja R. A. rašytiniame paaiškinime Komisijai nurodo, kad byla toliau nagrinėjama teisme, o skola už 2010 m. niekada nebuvo priteista. Kaip teigia teisėja, pateikus skundą Teisėjų etikos ir drausmės komisijai, jai, šiuo atveju eilinei mokesčių mokėtojai ir vienai iš bylos šalių, yra daromas spaudimas. Teisėja R. A. nurodo, kad nesąžiningai elgiasi Klaipėdos miesto savivaldybės administracija, kuri šališkai ir subjektyviai vertina situaciją.

Komisijos posėdyje teisėja R. A. nedalyvavo, pateikė prašymą nagrinėti teikimą jai nedalyvaujant.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija

konstatuoja:

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos teikimas tenkintinas – Klaipėdos miesto apylinkės teismo teisėjai R. A. iškeltina drausmės byla.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškelia teisėjui drausmės bylą, kai teisėjo veiksmuose nustato nusižengimų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – ir Teismų įstatymas) 83 straipsnio 2 dalyje, požymių. Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui.

Teisėjui yra keliami aukštesni elgesio standartai nei kitiems asmenims. Tiek eidamas tiesiogines pareigas, tiek laisvu nuo pareigų atlikimo metu jis turi vadovautis Teisėjų etikos kodekse įtvirtintais principais, laikytis šiame kodekse nustatytų teisėjų etikos taisyklių. Teisėjas privalo nepiktnaudžiauti savo tarnybine padėtimi, siekiant paveikti kitų asmenų sprendimus, nedalyvauti finansinėje ar komercinėje veikloje, naudojantis savo pareigomis (Teisėjų etikos kodekso 12 str. 2 ir 6 d.), savo darbinėje ir kitoje viešojoje veikloje visada veikti profesionaliai, elgtis korektiškai, mandagiai, laikytis kitų padorumo, pavyzdingumo reikalavimų (Teisėjų etikos kodekso 13, 14 str.). Bangaloro teisėjų elgesio principų, priimtų 2002 m. Hagoje vykusiame teismų pirmininkų posėdyje, 4 punkte nustatyta, kad teisėjas savo veikloje turėtų vengti netinkamo arba neigiamą nuomonę sudarančio elgesio; teisėjas, kaip nuolatinis visuomenės stebėjimo objektas, turėtų savo noru sutikti su asmeniniais apribojimais, kurie paprastai piliečiams atrodytų našta. Teisėjas turėtų elgtis taip, kad jo elgesys neprieštarautų teisėjo pareigų orumui; teisėjas negali naudotis arba leisti kitiems naudotis jo padėtimi, siekiant asmeninės, savo šeimos narių ar kitų asmenų naudos.

Iš Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos teikimo turinio matyti, kad prašymas iškelti drausmės bylą teisėjai R. A. yra siejamas su etikos reikalavimus pažeidžiančiu elgesiu ne vykdant konkrečias teisėjo pareigas, bet su teisėjos elgesiu ne darbe, kuris, pareiškėjos tvirtinimu, buvo nesuderinamas su teisėjo garbe ir neatitiko Teisėjų etikos kodekso reikalavimų.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija pažymi, kad teisėjo elgesio modelis formuoja visuomenės nuomonę apie teisingumo vykdymą. Pastangos suformuoti palankią nuomonę apie

teisingumo vykdymą yra suprantamos ne tik kaip teisėjo orus elgesys teismo salėje ar teismo patalpose, bet taip pat kaip teisėjo tinkamas elgesys bet kurioje gyvenimiškoje situacijoje. Teisėjo veikla ne teisme bei jo privatus gyvenimas turėtų būti tokie, kad rizika, jog iškils konfliktas su jo visuomeniniu statusu, būtų minimali.

Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalį asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą. Konstitucinis Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad teisę į teisminę pažeistų konstitucinių teisių ir laisvių gynybą turi kiekvienas asmuo, manantis, kad jo teisės ar laisvės pažeistos; asmeniui jo pažeistų teisių gynyba teisme garantuojama neatsižvelgiant į jo teisinį statusą (Konstitucinio Teismo 2000 m. gegužės 8 d., 2010 m. gegužės 13 d., 2013 m. liepos 5 d. nutarimai); asmens konstitucinė teisė kreiptis į teismą negali būti dirbtinai suvaržoma, taip pat negali būti nepagrįstai pasunkinama ją įgyvendinti (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2010 m. gegužės 13 d., 2011 m. gegužės 11 d. nutarimai); priešingu atveju tektų konstatuoti šios konstitucinės teisės deklaratyvumą (Konstitucinio Teismo 1994 m. vasario 14 d., 2001 m. vasario 22 d., 2006 m. sausio 16 d. nutarimai). Tokia teisinė situacija, kai kuri nors asmens teisė ar laisvė negali būti ginama, taip pat ir teismine tvarka, nors pats tas asmuo mano, kad ši teisė ar laisvė yra pažeista, pagal Konstituciją yra neįmanoma, Konstitucija jos netoleruoja (Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 21 d., 2008 m. kovo 15 d., 2010 m. gegužės 13 d. nutarimai).

Atsižvelgusi į šias konstitucinės jurisprudencijos nuostatas, Komisija akcentuoja, kad teisėjas, kaip ir kiekvienas kitas asmuo, siekdamas, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas, turi teisę kreiptis į teismą ir ši teisė vien dėl ypatingo teisėjo statuso iš jo negali būti atimama. Tačiau, vertindama situaciją teisėjų etikos aspektu, Komisija pažymi, kad teisėjas, dalyvaujantis tam tikrame ginče (teismo procese ar sprenddamas ginčą ne teisme), turėtų ypatingai atidžiai vertinti savo visus teisinę reikšmę turinčius veiksmus. Teisėjas neturėtų sudaryti pagrindo kitiems manyti, kad jis panaudoja savo pareigas ir tokiu būdu daro neleistiną poveikį bylą nagrinėjančiam teismui ar kitiems asmenims. Teisėjo elgesys turėtų būti diskretiškas, ypatingai atidus, padorus ir sąžiningas. Teisėjas gali dalyvauti tam tikrame ginče, tačiau ginčiuose (tiek teisminiuose, tiek ne teisme) dėl jo privačių interesų jis turėtų siekti kompromiso, stengtis išspręsti konfliktą taikiai, nusileisti, parodyti savo geranoriškumą, nemandyti įgyvendinti jėga savo teisių, o kartais, įvertinęs visas reikšmingas aplinkybes, turėtų net atsisakyti to, kas jam teisėtai priklauso – *noblesse oblige* ((aukšta) padėtis įpareigoja).

Teisėjų etikos ir drausmės komisijai pateikti duomenys bei informacija iš Lietuvos teismų informacinės sistemos „Litoko“ patvirtina, kad įsiteisėjusiame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. sausio 6 d. sprendime administracinėje byloje Nr. A602-2037/2013 yra konstatuota, jog teisėja R. A. 2011 m. liepos 28 d. kreipėsi į Klaipėdos miesto savivaldybės administraciją, prašydama ją atleisti nuo vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą už 2010 metus mokėjimo. 2011 m. rugpjūčio 22 d. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamento direktorius sprendimu Nr. (11.3) Md3-924 prašymas taikyti nulinę metinę vietinę rinkliavą buvo atmestas. Klaipėdos apygardos administracinis teismas 2011 m. spalio 28 d. sprendimu R. A. skundą atmetė kaip nepagrįstą, tačiau Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2012 m. gegužės 3 d. nutartimi pareiškėjos apeliacinį skundą tenkino iš dalies: 2011 m. spalio 28 d. sprendimą panaikino ir bylą perdavė pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Pakartotinai nagrinėjant bylą, 2012 m. birželio 15 d. Klaipėdos apygardos administracinio teismo sprendimu 2011 m. rugpjūčio 22 d. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamento sprendimas Nr. (11.3)Md3-924 buvo panaikintas. Pakartotinai išnagrinėjus R. A. 2011 m. liepos 28 d. prašymą, 2012 m. rugpjūčio 27 d. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamento direktorius sprendimu Nr. (11.3)Md3-874 prašymas taikyti nulinę metinę vietinę rinkliavą buvo netenkintas. Klaipėdos miesto savivaldybės visuomeninė administracinių ginčų komisija, išnagrinėjusi ginčą ikiteismine ginčų nagrinėjimo tvarka, 2012 spalio 23 d. sprendimu byloje Nr. TGK-15 R. A. skundą atmetė kaip nepagrįstą. Klaipėdos apygardos administracinis teismas 2013 m. balandžio 9 d. sprendimu skundą tenkino iš dalies. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos miesto ūkio departamento direktoriaus 2012 m. rugpjūčio 27 d. sprendimą Nr.

(11.3)Md3-874 „Dėl nulinės metinės vietinės rinkliavos taikymo“ panaikino ir įpareigojo Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamentą per 20 darbo dienų nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos iš naujo išnagrinėti pareiškėjos R. A. 2011 m. liepos 28 d. prašymą atleisti nuo vietinės rinkliavos už 2010 metus. Kitoje dalyje administracinę bylą nutraukė.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2014 m. sausio 6 d. sprendimu panaikino Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2013 m. balandžio 9 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą – R. A. skundą tenkino iš dalies: panaikino Klaipėdos miesto savivaldybės visuomeninės administracinių ginčų komisijos 2012 m. spalio 23 d. sprendimą byloje Nr. TGK-15 ir bylą šioje dalyje nutraukė, o kitą R. A. skundo dalį atmetė kaip nepagrįstą. Teisėjų kolegija konstatavo, kad Klaipėdos miesto savivaldybės administracija, nagrinėdama R. A. prašymą dėl atleidimo nuo vietinės rinkliavos, įvertino pateiktus įrodymus, nustatė prašymo išnagrinėjimui reikšmingas faktines aplinkybes ir priėmė teisėtą sprendimą. Teismas nenustatė pagrindų, kuriais remiantis būtų galima panaikinti ginčijamą 2012 m. rugpjūčio 27 d. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamento direktorius sprendimą Nr. (11.3)Md3-874 ir, atsižvelgęs į tai, kad ginčas teismuose nagrinėjamas jau kelerius metus, sprendė, kad naujas bylos nagrinėjimas pirmosios instancijos teisme gali užvilkti galutinio sprendimo priėmimą, todėl priėmė naują sprendimą.

Pažymėtina, kad net ir Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui priėmus 2014 m. sausio 6 d. sprendimą, kuriame konstatuota, kad R. A. nuo vietinės rinkliavos mokėjimo už 2010 m. neatleista pagrįstai, teisėja R. A. nepripažino vietinės rinkliavos mokėjimo už 2010 m., nes, kaip konstatuota Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2017 m. vasario 10 d. sprendime, 2012-01-04, 2013-04-10, 2013-12-27, 2014-09-14 ir 2015-09-29 įmokose nurodė konkretų mokėjimo laikotarpį (vėlesnį nei 2010 m.).

Vadovaudamasis sąžiningumo ir nesavanaudiškumo principais teisėjas privalo elgtis taip, kad šeimos, visuomeniniai, socialiniai ir kitokie santykiai nekenktų teisėjo tiesioginių pareigų atlikimui; nesiekti naudos sau, savo šeimai, artimiesiems ar draugams, naudojantis savo tarnybine padėtimi (Teisėjų etikos kodekso 12 straipsnio 1, 4 p.). Padorumo principas įpareigoja teisėją būti nepriekaištingos reputacijos ir ją saugoti, darbinėje ir kitoje viešojoje veikloje bei privačiame gyvenime elgtis sąžiningai, korektiškai, mandagiai, garbingai, kitaip savo elgesiu nežeminti teisėjo ir teismų vardą (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 1, 3 ir 7 p.). Laikydamasis pavyzdingumo principo, teisėjas turėtų profesinėje veikloje ir privačiame gyvenime savo elgesiu, kalba, drausme, išvaizda rodyti pavyzdį, laikantis visuotinai pripažintų moralės normų ir etikos reikalavimų nežeminti teisėjo vardo, saugoti savo profesijos garbę ir prestižą bei privatų gyvenimą tvarkyti taip, kad nenukentėtų teismų interesai ir teisėjo reputacija (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1–2 ir 11 punktas).

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, įvertinusi nustatytas aplinkybes bei aptartas Teisėjų etikos kodekso nuostatas, daro išvadą, kad teisėja R. A., iš esmės dėl mažareikšmio ginčo, beveik šešerius metus yra išitraukusi į teisinius procesus ir toks teisėjos elgesys gali sudaryti pagrindą kitiems asmenims manyti, kad ji naudojasi savo pareigomis ir tokiu būdu daro neleistiną poveikį bylą nagrinėjančiam teismui ar kitiems asmenims. Komisijos vertinimu, teisėjos elgesys taip pat rodo jos ambicingumą ir kategoriškumą, o ne norą pasiekti susitarimą ar kompromisą, geranoriškai išspręsti konfliktą ir tai gali formuoti nepalankią nuomonę apie teisingumo vykdymą, sudaryti įspūdį, kad teisėja galimai naudojasi savo įtaka ir statusu, siekdama išvengti mokesčių, taip pat gali kelti visuomenei abejonių, ar teisėja nepiktinaudžiauja teisminių institucijų laiku ir sąnaudomis asmeniniams principams įgyvendinti.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija akcentuoja, kad, kaip buvo minėta, teisėjas nepraranda teisės kreiptis į teismą, kad būtų apginta jo pažeista teisė ar įstatymų saugomas interesas ir šiame sprendime išdėstytos nuostatos nereiškia, kad kiekvienas teisėjas, kuris bylinėjasi teisme ir naudojasi teismų instancine sistema siekdamas savo teisių ir interesų gynimo, trauktinas drausminėn atsakomybėn. Kiekvienu konkrečiu atveju situacija turi būti vertinama individualiai. Nagrinėjamu atveju, Komisijos manymu, pagal nustatytas aplinkybes pakanka pagrindo konstatuoti, jog teisėjos R. A. veiksmuose yra Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų sąžiningumo ir

nesavanaudiškumo, padorumo ir pavyzdingumo principų pažeidimo požymių ir tai yra pagrindas teisėjai iškelti drausmės bylą.

Pareiškėja teikime Komisijos taip pat prašo įvertinti, ar administracinių teismų teisėjai, toleruodami teisėjos R. A. elgesį ir nepranešdami Komisijai, nepažeidė Teisėjų etikos kodekso reikalavimų. Teisėjų etikos ir drausmės komisija pažymi, kad iš nustatytų aplinkybių matyti, jog iki Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. sausio 6 d. sprendimo nebuvo aišku, ar tikrai teisėja R. A. pagrįstai neatleista nuo vietinės rinkliavos sumokėjimo, todėl nėra pagrindo teigti, kad bylas nagrinėję teisėjai turėjo pareigą išvelgti teisėjos veiksmuose galimą Teisėjų etikos kodekso pažeidimą. Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2017 m. vasario 10 d. sprendimu UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centro prašymas iš atsakovės R. A. priteisti nesumokėtą vietinę rinkliavą buvo atmetas, teismo vertinimu, nesant pareigos mokėti vietinės rinkliavos už 2010 m. bei suėjus senaties terminui, per kurį pareiškėjas turi teisę reikalauti iš atsakovės sumokėti rinkliavą. Taigi teismas, priėmęs iš esmės palankų sprendimą R. A., neturėjo pagrindo kreiptis į Komisiją. Pažymėtina, kad Komisija neturi teisės kištis į teisingumo vykdymą ir negali vertinti Klaipėdos apygardos administracinio teismo 2017 m. vasario 10 d. sprendimo teisėtumo bei pagrįstumo. Šis sprendimas yra apskųstas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui ir bus patikrintas instancine tvarka.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, vadovaudamasi Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 2 punktu, 84 straipsniu, Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 35.1 punktu,

nusprendžia:

iškelti drausmės bylą Klaipėdos miesto apylinkės teismo teisėjai R. A. ir perduoti ją nagrinėti Teisėjų garbės teismui.

Sprendimas neskundžiamas.

Komisijos nariai:

Aurelijus Gutauskas

Gintautas Būga

Tomas Janeliūnas

Antanas Šenavičius